

торгівлею людьми. Повинна бути проведена робота з людьми які знаходяться в так званій «групі ризику», існує потреба підвищення рівня знань особливо неповнолітніх.

Список використаної джерел:

1. Активізація зусиль з метою запобігання та викоренення всіх форм насильства по відношенню до жінок і дівчаток : побутове насильство: Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 07.02.2017 р. URL: <https://undocs.org/ru/A/RES/71/170> (дата звернення: 15.05.2019).
2. Галай А. О., Галай В. О. Міжнародний досвід попередження та протидії домашньому насильству. Київ: КНТ, 2014. 160 с.
3. Манагарова Є. С.. Кримінологічна характеристика злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми в умовах гібридної війни: матеріали XVI Всеукр. кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Харків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкина. Харків: Право, 2017. 420 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13656/1/Managarova_227-228.pdf (Дата звернення 13.11.2018)
4. Про протидію торгівлю людьми: Закон України від 09.15.2012 р. № 19-20. *Відомості Верховної Ради України.* URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3739-17>. (Дата звернення 13.11.2018)

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Юля ВАСЮТА, слухач магістратури 1-го курсу 101 навчальної групи навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, полковник поліції **Олександр ДОЦЕНКО**

Сучасний етап розвитку домашнього насильства є предметом уваги не тільки правоохоронних органів, але й вчених, психологів та педагогів, які намагаються зрозуміти причини цього явища та розробити методи попередження й протидії. Але, якщо суспільство ставиться негативно до проявів насильства «на вулиці», то насильство вдома більшість людей приймають за норму. У багатьох європейських країнах ця проблема активно обговорюється і досліджується. Наша країна також залучена до цього процесу. Проте, проблема насильства над дітьми та жінками часто замовчувалась як самими жертвами, так і суспільними організаціями. Статистичні дані свідчать про надзвичайно широке розповсюдження домашнього насильства в усіх верствах населення. До того ж такі випадки часто повторюються і тривають роками.

Згідно зі статистикою, яку оприлюднили під час голосування за Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», понад 3

мільйони дітей в Україні щороку спостерігають за актами насильства у сім'ї або є їхніми вимушеними учасниками, а майже 70% жінок піддаються різним формам знущань і принижень. Щорічно приблизно 1500 жінок помирають від рук власних чоловіків. Діти скривджених матерів у 6 разів схильніші до суїциду, а 50% – до зловживань наркотиками. Майже 100% матерів, які зазнали насильства, народили хворих дітей – переважно з невротами, заїканням, церебральним паралічем, порушенням психіки. Домашнє насильство в Україні – причина 100 тисяч днів госпіталізації, 30 тисяч звернень до відділів травматології, 40 тисяч викликів лікарів. Водночас, лише 10% постраждалих звертаються за допомогою. Адже багато хто вважає такі стосунки «нормальними». Розрахунки, проведені Інститутом демографії і соціальних досліджень на замовлення Фонду народонаселення ООН, говорять про те, що щорічно 1,1 млн українок стикаються з фізичною та сексуальною агресією в сім'ї, і більшість з них мовчать. За статистикою Всесвітньої організації охорони здоров'я 38 % вбивств жінок у світі – справа рук їх партнерів. У деяких країнах ця цифра наближається до 70% [2, с. 4-5].

На нашу думку, через стереотипні уявлення про поведінку жінок і чоловіків існує підвищена вірогідність, що чоловіки взагалі не будуть звертатися за допомогою, а тому факти насильства щодо чоловіків можуть залишатися прихованими. Домашнє насильство є порушенням базових прав та свобод людини. Обов'язок кожної особи, держави та суспільства загалом полягає в тому, щоб забезпечити дотримання основоположних прав і свобод, розвивати небайдуже ставлення до постраждалих осіб та формувати нетерпиме ставлення до насильницьких моделей поведінки.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (далі – Закон) домашнім насильством визнаються діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [1, с. 6].

Домашнє насильство є проблемою не лише відносно однієї особи, пари чи сім'ї. Його причини пов'язані з економічною ситуацією, суспільними нормами та ставленням до насильства. Для попередження та запобігання насильницьких дій в сім'ї необхідно впровадити дієвий механізм суб'єктів, що забезпечуватимуть заходи протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі.

Згідно з даними департаменту Національних «гарячих ліній» громадської організації «Ла Страда-Україна» зараз активно досліджують цифри з національної «гарячої лінії» з питань домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації. За перші тижні карантину

кількість звернень, які стосуються саме домашнього насильства, збільшилася майже вдвічі. Тобто прийняли понад 300 звернень виключно випадків, які стосувалися домашнього насильства, а це на 130 більше, ніж тижнем раніше, перед початком карантину. Як правило, найбільш уразливими є сім'ї з низьким рівнем доходу, адже карантин передусім вдарив по бюджету родини, що є додатковим подразником та стресом в родині. За даними останнього дослідження Організації з безпеки і співробітництва в Європі, українки досі не знають, що робити, якщо вони зазнають насильства: тільки 17% опитаних вважали себе поінформованими з цього питання, тоді як майже половина (48%) відчували, що мало знають, або зовсім не знали, що їм робити (17%) [4].

Методологією соціально-педагогічної роботи в аспекті профілактики домашнього насильства є концепція «допомоги для самопомоги», яка змінює свідомість і поведінки дорослих та дітей. Ця концепція розглядає людину як суб'єкт, а не об'єкт соціальної роботи, що означає формування в неї відповідальності за своє життя, свій вибір, уміння свідомо користуватися своїми правами на основі знання про них [6, с. 38].

Спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству визначено в розділі V Закону, зокрема у статті 24 (Спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству).

До спеціальних заходів протидії домашньому насильству належать [1; 5, с. 34]:

- 1) терміновий заборонний припис стосовно кривдника;
- 2) обмежувальний припис стосовно кривдника;
- 3) взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи;
- 4) направлення кривдника на проходження програми для кривдників.

Найперше, куди необхідно звертатися за допомогою – це Національна поліція України. Можна викликати поліцію за телефоном 102 або звернутися особисто й написати заяву. Варто пам'ятати, що поліцейські можуть проникати до житла особи без рішення суду в невідкладних випадках, пов'язаних із припиненням акту домашнього насильства, у разі небезпеки для життя чи здоров'я постраждалої особи.

Працівники поліції за 9 місяців 2020 року винесли орієнтовно 34 тисячі термінових заборонних приписів щодо осіб, які вчиняли домашнє насильство.

Крім того, поліція склала 102, 9 тисяч адміністративних протоколів за статтею 173-2 КУпАП (вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування). Загалом правоохоронці зареєстрували за 9 місяців цього року 157,8 тисяч заяв і повідомлень щодо домашнього насильства [3].

Як повідомляв Укрінформ, з 11 вересня 2018 року набрав чинності наказ МВС щодо термінових заборонних приписів у ситуаціях домашнього

насильства. Зокрема, правоохоронці, які приїжджають на виклик щодо вчинення домашнього насильства, можуть подбати про безпеку жертви, одразу виписавши кривднику терміновий припис. Такий припис накладає на правопорушника зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи; містить заборону на вхід та перебування в цьому місці; а також забороняє кривднику в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою [3].

Підсумовуючи вищевикладене, можна сказати, що прийняття Закону та криміналізація діяння за домашнє насильство є рішучим кроком до зменшення випадків домашнього насильства. Але, щоб викоринити цю проблему, знадобиться багато часу, адже більшість жертв не повідомляють про факти домашнього насильства або ж пишуть відмову від своїх слів на стадії попереднього розслідування факту домашнього насильства. Необхідно, щоб у суспільстві руйнувалися стереотипи, що виникли навколо досліджуваного питання.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»
№ 2229-VIII від 07 грудня 2017// Відомості Верховної Ради України. 2018. № 5. С. 35.
2. Запобігання та протидія насильству. Методичні рекомендації. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 18.05.2018 № 1/11-5480. Київ. 2020. 86 с.
3. Поліція з початку року винесла 34 тисячі заборонних приписів щодо домашніх кривдників. – URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3135249-policia-z-pocatku-roku-vinesla-34-tisaci-zaboronnih-pripisiv-sodo-domasnih-krivdnikiv.html>.
4. Протидія домашньому насильству в умовах карантину. – URL: <http://lbsadm.gov.ua/protydiia-domashnomu-nasylstvu/item/9930-protydiia-domashnomu-nasylstvu-v-umovakh-karantynu>.
5. Протидія домашньому насильству органами Національної поліції: метод. посіб. / С.В. Альошкін, О.В. Даценко, К.Л. Бугайчук, Т.М. Малиновська, К.Ю. Шеремет. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ. 2019. 93 с.
6. «Протидія домашньому насильству: реалії і перспективи»: збірник тез Обласної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 24 жовтня 2019 р.) / Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, ЧНТУ, 2019. 126 с.